

3. Мельничук М. І. Виховання дітей дошкільного віку в трудовій діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.01 Теорія та історія педагогіки / М. Мельничук. – К., 1995. – 27 с.

УДК 373.31

БЛИЧ О.
КУЗЬМА-КАЧУР М.І.
Мукачівський державний університет, Україна

ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ РЕФЛЕКСИВНИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Інтенсивні перетворення в усіх галузях економіки країни, поява нових складних технологій потребують постійного підвищення кваліфікації кадрів з однієї сторони, та застосування рефлексійних методик у процесі навчання підростаючого покоління. Зважаючи на проблеми розвитку творчої молоді, актуальною стає розробка теорії і технологій розвитку рефлексії, виявлення дидактичних умов, за яких ця якість учнів досягла б високого і достатнього рівнів.

Педагогічні умови розглядаються в літературі як сукупність об'єктивних можливостей змісту, форм, методів і матеріально-технічних факторів, які забезпечують розвиток особистості в умовах педагогічного процесу.

Розглядаючи категорію педагогічних умов у межах процесу формування рефлексивних умінь молодших школярів в навчальній діяльності, В. Легін визначає їх як спеціально створені фактори, які взаємопов'язані та взаємообумовлені, і в сукупності складають найбільш оптимальне середовище для процесу формування та розвитку даної якості особистості і в кінцевому рахунку впливають на ефективність цього процесу, а також на адекватність його поставленим цілям і задачам [2].

Аналіз психолого-педагогічних досліджень, у яких розглядаються умови вдосконалення навчального процесу молодших школярів, показує, що успішність виділення дидактичних умов залежить від таких чинників:

- по-перше, чіткого визначення тієї кінцевої мети і результату, які мають бути досягнуті у процесі навчання;
- по-друге, встановлено, що вдосконалення навчального процесу, успішне формування навчальної діяльності досягаються за рахунок реалізації не однієї, а сукупності дидактичних умов, їх системи;
- по-третє, виокремлюючи ті чи інші дидактичні умови, важливо мати на увазі, що у процесі навчальної діяльності вони можуть виступати як досягнутий результат.

Ми погоджуємось з думкою В. Легін, що більш ефективними дидактичними умовами формування рефлексивних умінь молодших школярів у навчальній діяльності є такі:

- забезпечення поетапності формування рефлексивних умінь відповідно до основних видів рефлексії навчальної діяльності молодших школярів;
- використання міжпредметних завдань і вправ, складених з урахуванням змістового, мотиваційного та процесуального компонентів навчальної діяльності;

– стимулювання учнів до рефлексивної діяльності у процесі суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учителем [2].

Для реалізації першої дидактичної умови – забезпечення поетапності формування рефлексивних умінь відповідно до основних видів рефлексії навчальної діяльності молодших школярів – слід забезпечити поетапне формування рефлексивних умінь молодших школярів у навчальній діяльності, що сприятиме розвитку дійсно усвідомленої потреби, а згодом і стійкого переконання в необхідності здійснення рефлексивної діяльності, керування власною самосвідомістю. У навчальній діяльності автори теорії (П. Гальперін, Н. Тализіна) виокремили три складові: орієнтувальну, виконавську і контрольну. Орієнтувальна базується на використанні учнями об'єктивних умов, необхідних для цієї діяльності. Виконавська забезпечує послідовне проходження основних етапів навчання. Контрольна потребує від учня спостереження за перебігом навчальної діяльності та порівняння її результатів з відповідними зразками, а за виявлення розбіжностей – відповідного коригування орієнтувальної та виконавської складових [1, с. 288].

Для успішного формування рефлексивних умінь молодших школярів у навчальній діяльності потрібно забезпечити реалізацію міжпредметного підходу, який передбачає:

- точне визначення місця і ролі кожного предмета в загальній системі початкової освіти;
- взаємне погодження змісту, форм і методів роботи;
- логіку провідних ідей та понять, постійне вивчення й поглиблення їх.

Міжпредметний підхід націлює на використання у навчальному процесі міжпредметних зв'язків.

У освітньому процесі здобувачі початкової освіти повинні не лише отримувати знання, вчитися мислити, аналізувати, а й формуватися як особистість. Реалізація цього завдання неможлива без стимулювання позитивного ставлення до навчання та реалізації суб'єкт-суб'єктної взаємодії в освітньому процесі.

З метою реалізації суб'єкт-суб'єктної взаємодії у навчальному процесі школи першого ступеня науковці пропонують використовувати такі прийоми:

- актуалізація вже наявних мотивів (похвала за попередні досягнення);
- перспективна мотивація (учитель повинен забезпечити розуміння школярами того, що рефлексивні вміння їм будуть необхідні й надалі);
- похвала при отриманні проміжних результатів;
- показ павильного зразка дії у тій чи іншій ситуації;
- «захоплення кінцевим результатом»;
- обмін ролями «учитель-учень»;
- створення ситуацій суперництва;
- порівняння результатів діяльності учнів, які володіють рефлексивними вміннями, і тих, що не володіють ними.

Таким чином, визначені дидактичні умови формування рефлексивних умінь у навчальній діяльності суттєво впливатимуть на розвиток особистості молодших школярів.

Список використаних джерел

1. Гальперин П. Я. Психология как объективная наука : избранные психологические труды. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://www.twirpx.com/file/692097/>, свободный.
2. Легин В. Б. Дидактические условия формирования рефлексивных умений учебной деятельности младших школьников / В. Б. Легин // Наука вчера, сегодня, завтра : сб. ст. по мат-лам X международ. науч.-практ. конф. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://sibac.info/conf/science/x/37291>, свободный.

УДК 378.014.25:78

БЛИЧКО М.С.
Мукачівський державний університет, Україна

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ У ГАЛУЗІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Міжнародне співробітництво у галузі вищої освіти є важливою нормою Болонської співдружності освітян, оскільки реально сприяє підвищенню мобільності викладачів і студентів, самостійності студентів, рівня їх самоорганізації. Нині відкриваються нові перспективи у співпраці вітчизняних вищих навчальних закладів з зарубіжними вишами. Обмін викладачами і студентами є не лише реалізацією Болонських домовленостей, він виступає своєрідним каталізатором процесів модернізації і реформування української системи вищої освіти, забезпечує її органічне входження в міжнародний освітній простір. Освіта здатна готувати людину, органічно адаптовану до життя у світі багатоманітних зв'язків – від контактів із найближчим оточенням до глобальних зв'язків. Стає очевидним, що держава буде тим успішнішою, чим більше громадяни будуть здатні до спілкування зі світом. Отже, необхідно формувати особистість, здатну до сприйняття і творення змін, налаштовану на сприйняття зміни як природної норми, а застою, незмінності, застигlosti як прикрого винятку. Однією з найважливіших є безпосередня співпраця між університетами України та зарубіжних країн, яка має різні форми, ступені взаємодії та спирається на давні традиції.

Помітний інтерес громадськості і науковців до цієї проблеми в сучасній Україні і за кордоном спостерігається з середини 90-х рр. ХХ ст., коли Україна стала членом Ради Європи і визначилася зі стратегією освітніх реформ. Питання міжнародного співробітництва в галузі освіти досліджують такі вчені, як В. Андрущенко, В. Бакіров, І. Вакарчук, М. Згуровський, О. Іванов, В. Кремень, Д. Табачник та ін. Проблеми розвитку міжнародних зв'язків вітчизняних вищих навчальних закладів та процеси інтеграції української системи освіти в міжнародний освітній простір окреслені в нормативно-правових документах, що регламентують освітню галузь в Україні. Це, перш за все, Національна доктрина розвитку освіти, яка дає чіткі орієнтири національної політики країни у сфері освіти, Закон України «Про вищу освіту», Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. та інші документи.

Співпраця з зарубіжними університетами на сьогодні найкраще налагоджена в провідних національних вищих навчальних закладах України. Так, Київський

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>